

КАНФЭРЭНЦЫЯ БНФ

КОШТ 30 КАП.

30 чэрвеня — 1 ліпеня ў Менску адбылася канфэрэнцыя БНФ пад назваю «Незалежная Беларусь». Сабраліся каля трохсот дэлегатаў з усёй Рэспублікі, а ўсяго прысутнічала паўтысячы чалавек.

З дакладам выступаў Вянон ПАЗЬНЯК. Ён назваў праграму фронту надзвычай лібэральнай, нават з пазыцыяў учарашняга дня. Цяпер на Беларусі прыкметна пашыраецца антыкамунізм. Задача БНФ — ня даць яму ператварыцца ў разбуральную стыхію, а скіраваць яго ў арганізаваныя формы: партыі, незалежныя прафсаюзы, страйкавыя і рабочыя камітэты, камітэты грамадзкага самакіравання і г. д. Будзе вялікая бяда, — сказаў З. Пазыняк, — калі камуністычная сыстэма разваліцца, а ўзяць уладу ня будзе каму. БНФ у значнай ступені вінаваты ў тым, што грамадства не падрыхтаванае да незалежнасці.

Сапраўды, кожная плённая палітыка складаецца з дакладнае тэорыі ды арганізаванае практыкі. БНФ жа, няхай сабе і аб'ектыўна, але ня мае пакуль такой тэорыі і мае спантанную практыку. Канфэрэнцыя каторы раз пацвердзіла гэта.

З эканамічнымі нататкамі выступілі Лявон ЗЛОТНІКАЎ і Уладзімер ЗАБАЛОЦКІ.

Кебічава канцэпцыя эканамічнага сувэрэнітэту Беларусі ня мае ясных мэтаў, — сказаў Л. Злотнікаў. — Яна не ўключае ў сябе трох галоўных складаных падвышэння прадукцыйнасці працы: максімальнага выкарыстання ўсіх рэсурсаў, паскарэння навукова-тэхнічнага прагрэсу і вызвалення чалавека. Трэба аднаць у намэнклятуры права дазваляць альбо не дазваляць работніку і прадпрыемству быць самастойнымі. Ня трэба імкнуцца да пераводу прадпрыемстваў з саюзнага ў рэспубліканскае падпарадкаванне. Прадпрыемства павінна быць незалежным. Працэс няплинавых сувязяў паміж прадпрыемствамі, які намэнклятура называе анархіяй і падзеннем дысцыпліны, (Далей глядзі стар. 4)

СВАБОДА

№ 8 • БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА • ЛІПЕНЬ 1990

«КАКОЕ СЧАСТЬЕ
ЖИТЬ ПРИ КОММУНИЗМЕ,

НО ВЫШЕ СЧАСТЬЕ —
ВОЗВОДИТЬ ЕГО!»

Фота Вадзіма КАЧАНА.

Падзеі

Гомельскі страйкавы камітэт вырашыў правесці 11-га ліпеня 2-гадзінавы папярэджальны страйк. Прычына страйку ў тым, што ўлады не выконваюць патрабаванняў страйкаму, што пагадняльная камісія ня дзейнічае.

3 ліпеня пачаўся судовы працэс над работнікамі Гомельскага вытворчага аб'яднання «Карал». Абвінавачваюцца каля 30-ці чалавек.

Адміністрацыя «Каралу» падала ў суд на арганізатараў страйку, які лічыць незаконным.

6 ліпеня калёна аўтобусаў з Гомля выпраўляецца ў «Марш за выжыванне», які пройдзе праз Бранск, дзе адбудзецца мітынг, а скончыцца ў Маскве ў суботу раніцай, на Краснай плошчы. Арганізуе марш гарадзкі страйкавы камітэт, удзельнічаюць Гомельская рада БНФ, Ліга Жанчын, іншыя дэмакратычныя сілы.

Алесь ЯЎСЕЯНКА.

Вялікі артыкул пра тое, як праходзілі ў Мазыры выбары сакратара Гомельскага абкаму КПБ І. Смольяра ў Вярхоўны Савет БССР зьменшаны ў першым нумары незалежнага выдання «Вольны Мазыр» (рэдактар Ігар Сінякевіч). Пра адносіны мазырчукоў да свайго дэпутата міркуем па травні перафразаванай песьні:

И даже зимою, когда
холодны батареи,
И из кранов льется
ржавый поток,
Я шепчу своему

сыншके Андрею:
«Энергетик Смоляр
хороший был человек!»

Пленум Саюза мастакоў Беларусі 7 чэрвеня прыняў ухвалу супраць блякады Літвы і з патрабаваннем ад Вярхоўнага Савету БССР неадкладнае рэгістрацыі Беларускага Народнага Фронту «Адраджэнне».

15 чэрвеня на Менскім гадзінніковым заводзе выпушчаны першы нумар газеты «Прамень», органа (Далей глядзі стар. 4)

КАНФЭРЭНЦЫЯ БНФ

(Працяг са стар. 1)

мы павінны разглядаць як працэс станаўленьня рынку.

Ул. Забалонкі заўважыў, што нельга зрабіць нешта падобнае да рынку. Трэба рабіць рынак. А дзеля гэтага патрэбная прыватызацыя. Без яе немагчымае прадпрыемальніцтва. Сёння кожны жыхар Беларусі мае ў сярэднім паўтары тысячы рублёў, а сучаснае рабочае мейсца каштуе 50—80 тысячаў. Якое ж тут можа быць прадпрыемальніцтва!

На канфэрэнцыі завязаліся спрэчкі пра паланізацыю, пра тое, трэба ці ня трэба патрабаваць роспуску саветаў і новых выбараў, пра фракцыю БНФ у Вярхоўным Савеце, пра камуністаў у Сойме БНФ...

З. Пазыняк адзначыў, што заставацца ў КПСС ці выйсці з яе — асабістая справа кожнага камуніста. Трэба адрозніваць маральную адказнасць за злачынствы КПСС, якую нясе кожны камуніст, і адказнасць юрыдычную, якую нясуць толькі непасрэдня ўдзельнікі злачынстваў.

Алег ТРУСАЎ паведаміў, што фракцыя БНФ у Вярхоўным Савеце ёсць і складае 22 чалавекі. Статут дэмакратычнага клубу дэпутатаў падпісалі 70 чалавек. Усяго больш-менш дэмакратычна пастроеных дэпутатаў у Вярхоўным Савеце БССР каля ста. Але гэтага мала для рэальнай, надзейнай апазыцыі. Патрэбны час, пакуль нас стане болей, — сказаў А. Трусаў.

З паведамленьнем пра аднасіны фронту да іншых партый выступіў Вінцук ВЯЧОРКА. Да стварэньня новых партый, — сказаў ён, — трэба ставіцца станоўча. Плённыя адносіны фронту з дэмакратычнай плятформай у КПСС магчымыя, калі ўдзельнікі ДП пакінуць свае масквацэнтрэцкія памкненьні і ўстануць на грунт незалежнасьці Беларусі.

Віктар ІВАШКЕВІЧ казаў пра тое, што БНФ павінен ствараць паралельныя афіцыйным структуры: дэпутацкія клубы, сродкі масавае інфармацыі, прафсаюзы, камітэты грамадзкага самакіраваньня, розныя таварыствы і каапэратывы. Дэпутацкія прыймовыя пакой могуць стаць апорнымі пунктамі групаў і радаў БНФ. Гэтак у Магілеве прыймовы пакой народнага дэпутата СССР Габрусева стаў штаб-кватэрай магілёўскае рады БНФ.

На канфэрэнцыі выступілі дзесяткі прамоўцаў, але большасць выступаў мела дэкларатыўна-патрабавальны, мітынгавы характар. Увогуле атрымаўся разгорнуты і больш эмацыйны варыянт апошняй сесіі Сойму БНФ (гл. СВАБОДА, № 5—6). Канфэрэнцыя была прысьвечаная незалежнасьці Беларусі, але далей канстатацыі: «незалежная дзяржава

(Далей глядзі стар. 8)

НЕЖАЛЕЗНАЯ БЕЛАРУСЬ!

НЯ МЫ БА

Хто шчыра працаваў і жыў прыстойна, той зноў чакае раскулачваньня. Як некалі і продак яго, які быў ня злом, дбаў пра лёс сям'і і не пускаў кожную капейчыну на гарэлку.

Люмпэны рагочуць каля гасстраномаў, насмехаючыся з працавітых людзей. Працавітым людзям заўсёды было што страчваць.

Мо год таму яны яшчэ ня страшыліся пераходу да рыначнай эканомікі, спадзяваліся на свае зьберажэньні. Святая наіўнасьць! Адзін, бескватэрны, марыў набыць добрую кватэру, другі, безьземельны, — кавалак зямлі. Знаёмыя з рабочымі, якія б не адмовіліся купіць акцыі на сваім прадпрыемстве і нават хацелі б непасрэдна паспытаць шчасьця ў прадпрыемальніцкай дзейнасьці.

Замест самых разнастайных магчымасьцяў рыначнай эканомікі цяпер усім пагражае папярэдняе раскулачваньне. І ня варта вышукваць у такім сумным лёсе нейкую нешчасьлівую выпадковасьць, наадварот, тут усё прадумана і сплянавана. Урад загадзя падвысіў цэны на вырабы з золата, падвысіў безь Вярхоўнага Савету, хутка і рашуча, каб ты, братка, не паспеў замяніць свае папяровыя рублі на каштоўныя мэталы.

Пазбавіць грошай і ўласнасьці можна па-рознаму. То было вясёлыя матросікі наяжджалі ў вёскі трабушыць сялянскія хаты, то на калгаснай баршчыне сяляне дзень пры дні петаліся. Яшчэ афіцыйныя ідэёлягі, якіх заўсёды падпіраюць спэцслужбы, прымушалі людзей падпісвацца на сталінскія пазыкі, яшчэ абкладаліся падаткамі яблынькі, парасячыя лычы... Потым на ўзбраеньне была ўзятая рэгуляваная сацыялістычная інфляцыя.

Калі ўсё ў краіне разьмяркоўваецца камандна-бюракратычнай сыстэмай то якасных тавараў вырабляецца ды імпартуецца прыкладна столькі, колькі іх трэба вярхам і прывілеявана-мафіёзным структурам ува ўсіх галінах. Тое ж і з паслугамі. У гэтых аб'ёмах існуе цьвёрдая грашовая маса. Цьвёрдая яна менавіта таму, што атаварваецца ў спэцразьмеркавальніках, спэцрэстаранах або з-пад прылаўкаў і г. д.

А звычайны гандаль — для прастанародзьдзя. І грошы, якія выкідваюцца яму, папяровыя, дэмагагічныя.

Цяпер, калі сыстэма прымусовага энтузіязму ня вытры-

Падзеі

(Працяг са стар. 1)

групаў падтрымкі БНФ завода. У нумары зьмешчаныя тэлефоны для сувязі і прозьвішчы кіраўнікоў групаў падтрымкі. Газета выдадзеная на грошы, сабраныя рабочымі, а распаўсюджаная бясплатна.

Нарэшце зьявілася маг-

чымасьць усім прыхільнікам БНФ на буйным прадпрыемстве знайсці адзін аднога.

Iгар МАТАВІЛАУ.

* * *

Рабочы камітэт інструментальнага завода ў Воршы (кіраўнік Мікалай Разумаў) вырашыў падтрымаць прапанову шахцёраў наконт падрыхтоўкі ўсесаюзнае палітычнае стач-

кі. Таксама ў Воршы створаны яшчэ адзін рабочы камітэт — на заводзе «Металіст».

Міхась СОБАЛЬ.

* * *

17 чэрвеня адбыўся 2-тысячны мітынг жыхароў г. Барані і работнікаў Аршанскага завода «Красный Октябрь». На мітыingu вырашана стварыць рабочы камітэт, прынятыя рэзалю-

цыі зь недаверам Ураду СССР. з патрабаваньнем неадкладна перавесці парткам завода «Красный Октябрь» на самафінансаваньне. Сваёй дзейнасьцю парткам не павінен умешвацца ў вытворчую дзейнасьць завода, а таксама не павінен парушаць працоўны рэжым у падраздзяленьнях завода партыйнай вучобай, сходамі ды іншымі партыйнымі мерапрыемствамі.

НАМ ПІШУЦЬ

ВОТ НА КОГО НУЖЕН СТАЛИН!

Не знаю, как вас называть, «панове» или «спадары». Общем прочел т. н. газету «Свобода».

Первое впечатление от этих «Менск» и бесконечных мягких знаков в словах такое, будто попал в запущенный подвал с запыленным архивом, откуда повывлазили злобные обитатели подобных заведений.

До этого думалось, что все отщепенцы белорусского народа за океа-

ном, откуда злобно вещают на землю, которая их взрастила, а теперь проклинает за предательство, но оказывается убрались, но не все, и теперь во времена тяжелые для нее и народа сеют смуту и вражду. Позволительно спросить, кто уполномочивал вас говорить за весь белорусский народ, вытаскивать на свет божий архивные постулаты. И наконец почему позволяют вам творить свое

иудейское дело сейчас?

Указываете, что сумма штрафов за ваши т. н. газеты в апреле составила 559 руб. 60 коп., а почему не до единой копейки вашего постыдного сальдо?

Как же живучи подобные вам. Вот на кого нужен Сталин!

И пожелание (уж не обессудьте) вашу газету печатайте на более удобной для туалетной надобности бумаге. Эта жестковата.

В. ВАСИЛЕВСКИЙ,

г. Бобруйск

АНКРУТЫ

мала эканамічнага слаборніцтва з сыстэмай свабоднага прадпрыемальніцтва, калі гэтак зьнае прастанародзьдзе сваім нежаданьнем працаваць за дэмагагічныя грошы, фактычна, патрабуе пераходу да рынку, урад вырашыў аблегчыць нашы кішэні. Бо ня хоча, братка, прызнаць цябе за роўню з высокапастаўленым бюракратам або мафіёзі і атаварыць твае рублі.

Будуць падвышаныя цэны. Прычыны называюцца і далёкія, і глыбокія: Сталін быў жорсткі, Брэжнеў гандляваў нафтай і лесам... Вядома, Сталін кат, а нафтай і лесам мы гандлюем дагэтуль, але чаму ты павінен заўтра яшчэ болей зьбяднёць? Лёгікі тут не хапае. Бязьлітасная сталіншчына ўсё-ткі прымушала працаваць, а не гультайнічаць, гандаль нафтай і лесам нешта ж дае краіне...

Тут лёгіка вельмі сваеасаблівая. У афіцыйных ідэялягаў цяпер тое на мэце, каб пераканаць цябе, што грошы можна насіць толькі ў гастронам або ўнівэрмаг. А там пуста. Што ж датычыцца іншага... Нібыта ня ты будаваў дамы і заводы, ня ты араў зямлю...

«Нельга гэтага чапаць!» — крычаць ідэялягі. Чаму? Таму, што ўсталюецца капіталізм і лютая эксплуатацыя.

Памятаеш выступленьні, напрыклад, народнага дэпутата СССР Шмялёва? Ён прапанаваў прадаваць кватэры, зямлю, пра акцыі была гаворка, пра пазыку за мяжой, за якую можна б было купіць там тавары народнага спажываньня. Ідэялягі так абураліся!.. Але ж Шмялёў якраз хваляваўся за атаварваньне тваіх зьберажэньняў, ён прадбачыў: на іх замахнуцца, падвышаючы цэны.

Дзіўна атрымліваецца. Калі цэны падвысяцца і загуляе ў нашых кішэнях вецер, тады эксплуатацыі ня будзе. А калі рабочы набудзе акцыі на сваім заводзе, а я, журналіст, у сваім выдавецтве, разьлічваючы на будучы прыбытак, то эксплуатацыя пачнецца страшэнная.

Цяпер нам больш ясна, што дзяржаўнай уласнасьцю распараджаюцца не дзяржаўны герб або сыяг, а бюракраты і мафіёзі. Яны ўласнікі, яны пануюць. Хочучь часткова захаваць аснову свайго панаваньня ў старым выглядзе і часткова легалізавацца як уласнікі. Празь нейкі час прадпрыемствы, зямля будуць пераходзіць да іх у выглядзе калектыўнай, акцыянернай уласнасьці, але толькі празь нейкі час, калі твае зьберажэньні ўжо лягнуцца.

Менавіта таму пакуль што не працуюць законы аб арэндзе, уласнасьці, зямлі. Каб ты да падвышэньня цэнаў не паспеў за іх зачэпацца, як за золата.

З гэтае ж прычыны да сёньня няма дакладнага гаспадарчага разьліку між рэспублікамі. І справа ня толькі ў вывазе тавараў народнага спажываньня, які ў беларусаў перавышае ўвоз. Справа яшчэ ў тым, што дырэктар кожнага завода скажа: старэюць вытворчыя магутнасьці, а цэнтралізаванае абнаўленьне іх прытрымліваецца. Справа яшчэ і ў стратах, якія нясе прырода. Знамянальны факт: Массавет нядаўна забараніў будаўніцтва пад Масквой прадпрыемства па захаваньню радыяактыўных адыодаў, а пад Менскам такое даўно дзейнічае.

Той, хто ня здолее абараніць свае нацыянальныя інтарэсы, застанецца абрабаваны на здратаванай, атручанай зямлі. Рынак — гэта сур'ёзна.

Іншы раз цяжка зразумець, каму што выгадна, хто больш кіруе намі: бюрократ або мафіёзі. Страшна думаць, але і антыалкагольны ўказ і эканамічная блякада Літвы былі найперш выгадныя цэнавай эканоміцы. А пасля дэкларацыі пра магчымую рэформу цэнаў людзі спустошылі магазіны — воля цэневікам, воля і бюракратам, якія ўвялі талёны.

Ведаеш, што нагадвае наша сёньняшняя сітуацыя... Калі капіталізм быў яшчэ малады, знаходзіліся аматары па-махлярску пакармыстацца прывабнымі ідэямі. Пад прывабную ідэю яны прыдумвалі праект фірмы, усяляк рэкламавалі яго і выпускалі акцыі. Варта было людзям раскупіць акцыі, як махляры абвясчалі, што фірма абанкруцілася і знікала з сабранымі грошыкамі.

Вось так і ў нас. Была як быццам бы прывабная ідэя, прывабны праект... Але хто абанкруціўся? Рабочы і сялянін, інжынер? Як глянеш наўкола, паўсюль усё створана нашымі рукамі. Ня мы банкруты. Усё, што ёсьць на роднай зямлі, — наша. І ня трэба свае багацьці некаму аддаваць, ня трэба згаджацца, што мы працавалі за наперкі. Рынак — гэта і рынак рабочай сілы, на якім ужо сёньня трэба адстойваць свае правы.

Як? Я дакрануўся да праблемы толькі з аднаго боку, але ж бакоў у яе шмат. Каб не няшчасціць свой народ, дастаткова, напрыклад, перагледзець аб'ёмы дапамогі іншым краінам. І што гэта за дапамога... Пра тое, як хлапцы гуляюць сухой скарынкай у футбол, нашы ідэялягі ўжо дваццаць гадоў паўтараюць у прамовах, а пра тое, як мы забясьпечваем паўсьвету зброяй, сьціпла маўчаць.

Мікалай СЕРДЗЮКОУ.

аверам Ураду
патрабаваньнем
перавесьці парт.
«Красный Ок-
амафінансавань-
зейнасьцю парт-
ен умешвацца ў
дзейнасьць заво-
ма не павінен
рацоўны рэжым
яленьнях заво-
йнай вучобай,
іншымі партый-
рымствамі.

с?
сумма штрафав
в апреле соста-
оп., а почему не
нашого постыдно-
добные вам. Вот
ин!
к не обессудьте)
атайте на более
ной надобности
ата.

СИЛЕВСКИЙ,
г. Бобруйск

законы аб арэп-
шэньня цэнаў не
паднага гаспадар-
ня толькі ў вы-
які ў беларусаў
што дырэктар
чыя магутнасьці,
мліваецца. Спра-
і. Знамянальны
ніцтва пад Маск-
актыўных адыхо-
ае.

дыянальныя інта-
ванай, атручанай
што выгадна, хто
Страшна думаць,
я блякада Літвы
міцы. А пасля
аў людзі спусто-
я і бюракратам,

шняя сітуацыя...
одзіліся аматары
ідэямі. Пад пры-
мы, усяляк рэкла-
ло людзям раску-
фірма абанкруці-

прывабная ідэя,
ся? Рабочы і се-
ўсюль усё створа-
сь, што ёсьць на
багацьці некаму
мы працавалі за
сілы, на якім ужо

кі з аднаго боку,
ьціць свой народ,
аб'ёмы дапамогі
... Пра тое, як
бол, нашы ідэяля-
мовах, а пра тое,
сьціпла маўчаць.
ай СЕРДЗЮКОЎ.

Ці патрэбная нам беларуская мова?

На чарговае апытаньне грамадзкае думкі СВАБОДЗЕ згадзіўся адказаць 181 чалавек. Выбарка была амаль такая самая, як і ў папярэдніх апытаньнях, але падкрэсьлім, што ў дадзеным выпадку ні сацыяльнае становішча, ні ўзрост, плоць, адукацыя і нават нацыянальнасьць не дазволілі зрабіць высновы. Аднолькавыя ў сваім памкненьні вывучыць мову, зрабіць яе сапраўды дзяржаўнай і рабочай і пэнсыянер зь няпоўнай сярэдняй адукацыяй, і малады навуковы работнік. Гэтаксама салідарныя ў нежаданьні мовы («не вiju необходимости», «не считаю главным», «лень изучать») і выкладчык, і інжынер, і рабочы.

Вось якую карціну склалі пытаньні і адказы:

1. Ці ведаеце Вы беларускую мову?

- вольна чытаю і размаўляю — 19%
- разумею гутарку, чытаю, але размаўляю зь цяжкасьцю — 67%
- разумею ня ўсё — 11%
- ня ведаю — 3%

2. Чаму Вы не размаўляеце па-беларуску?

- не прынята, няма з кім, ніхто не гаворыць — 59%
- не хапае ведаў — 28%
- не хачу, ня бачу неабходнасьці — 11%
- не зьяўляецца роднай мовай — 9%
- не падабаецца мова — 4%
- цяжка сказаць — 2%

Некаторыя называлі 2 варыянты адказу, таму сума працэнтаў большая за сто.

3. Ці хацелі б Вы ў будучыні размаўляць па-беларуску?

- Так — 57%
- Не — 29%
- Цяжка сказаць 14%

4. Ці зьяўляецца беларуская мова адной зь неабходных умоваў дасягненьня сувэрэнітэту?

- так, толькі з адраджэньнем беларускай мовы і культуры магчымы сапраўдны сувэрэнітэт — 46%
- так, але спачатку трэба вырашыць эканамічныя праблемы, накарміць людзей, і потым у вольнай, сувэрэннай Рэспубліцы будзь разьвівацца без прымусу, у натуральных варунках і мова, і культура — 20%
- не, сувэрэнітэт магчымы й без мовы, можна добра жыць і з рускай мовай — 25%
- цяжка сказаць — 9%

5. Вашыя адносіны да Закона пра мову, які прыняты Вярхоўным Саветам БССР?

- падтрымліваю цалкам — 23%
- падтрымліваю, але лічу, што трэба паскараць тэрміны пераводу на беларускую мову — 7%
- падтрымліваю, але лічу, што занадта малыя тэрміны, праз гэ пер-

(Далей глядзіце стар. 8)

КАНФЭРЭНЦЫЯ Б Н Ф

(Працяг са стар. 4)

— незалежны чалавек» — не пайшла. Што такое незалежнасць і свабода суб'екта — Рэспублікі і Чалавека — у рэальных праявах палітыкі, эканомікі, духоўнасці на Беларусі? Што такое наш, Беларускі Шлях? Эпізадычныя подступы да гэтых пытанняў не прывялі да агульнае карціны. І гэта заканамерна. У зале пераважала «народная палітыка» гневу і замілавання.

І ня дзіўна, што вялікі энтузіязм дэлегатаў выклікала прапанова падтрымаць адстаўнога генерала КГБ Калугіна. Канфэрэнцыя прыняла тэлеграму Калугіну, якога М. Гарбачоў і ўрад СССР пазбавілі ўзнагародаў і воінскага звання. Думаецца, дэлегаты канфэрэнцыі занадта эмацыйна паставіліся да гэтага факту «рэпрэсіяў за праўду», бо страты Калугіна аніяк не назвеш парушэннем правоў чалавека. Гэта хутчэй бясक्रоўная падачка М. Гарбачова партыйным калегам напярэдадні з'езду КПСС. Сам жа Калугін эфэктна абмяняў свае зусім неппулярныя медалі і зоркі на ўсенародную папулярнасць і шлях у вялікую палітыку. Што чаго варта?.. У кожным разе, фронту наўрад ці варта ўцягвацца ў палітычныя гульні іншае краіны, калі гутарка ня йдзе пра рэальны прыгнёт чалавека.

Эпізод з Калугіным можна было б пакінуць без увагі, калі б не выразная тэндэнцыя, абзначаная ў прамове Юрыя ДРАКАХРУСТА. Паводле Дракахруста, наш народ не гатовы да незалежнасці і таму фронту трэба арыентавацца на агульнадэмакратычныя задачы. Але ж ці ня гэтая арыентацыя прымушала і прымушае БНФ ісці ў ар'ергардзе іншых дэмакратычных рухаў СССР — балтыйскіх, маскоўскіх, закаўказскіх? Тых рухаў, якія дасягаюць дэмакратычнага апырэджання дзякуючы якраз выразнай лініі на нацыянальную незалежнасць. Тых рухаў, якія вядуць за сабой народы, а не чакаюць, пакуль дасяне грамадская свядомасць. Тых рухаў, якія сталі суб'ектамі рэальнае палітыкі ў сваіх краінах і ўжо не дозволяць ператварыць сваю Башкаўшчыну ў няхай сабе і супердэмакратычную сферу ўплываў моцных і не заўсёды дэмакратычных суседзяў.

На канфэрэнцыі прагучалі асобныя прэчаныя Ю. Дракахрусту. Прагучалі і патрабаваныя мысліць сябе сабою, а ня шоста часткай змяное кулі. І ўсё ж на дэлегатаў моц

на ціснуў самадастатковы факт праяждзеньня такой канфэрэнцыі ў Менску, знешні бок сходу дамінаваў над сутнасным. Што ж, мы яшчэ ня ўсталі на ногі. Нас яшчэ нясе плынь суседзкіх дэмакратый.

Канфэрэнцыя прыняла дэкларацыю незалежнасці Беларусі, а таксама вырашыла да канца гэтага году правесці з'езд БНФ. Трэба спадзявацца, што з'езд будзе рабочым.

Сяргей ПАЎЛОУСКІ.

Ці патрэбная нам беларуская мова?

(Працяг са стар. 5)

раводу на беларускую мову запатрабуе больш працяглага часу — 10% — не падтрымліваю, лічу непатрэбным — 14%

— лічу яшчэ адным нерабочым, нядзейным законам, які ня ўлічвае рэальны абставіны — 8%

— цяжка сказаць — 38%

Большасць закон не чыталі. Многія лічаць, што мову трэба ўкараняць не загадамі ды інструкцыямі, а шляхам добра распрацаванае праграмы, якая ня будзе абавязваць усіх вывучаць, а створыць спрыяльныя ўмовы (напр., лепшыя кінафільмы — па-беларуску). Вялізная тут роля папулярных людзей, ня толькі палітыкаў, але і артыстаў (многія ставяць у прыклад Данчыка).

Шмат хто з апытаных упершыню адказваў на пастаўленыя пытанні ня толькі нам, але й сабе. Шмат каму з нас яшчэ трэба будзе зразумець ісціну, пацверджаную ўсёй гісторыяй чалавецтва: без сваёй мовы, сваёй культуры, бяз ведання свае гісторыі мы ня можам называцца нацыяй, мы — насельніцтва. А тэрыторыя, занятая насельніцтвам, заўсёды непазьбежна ператвараецца ў сферу ўплываў, у санітарную зону, у буфер паміж моцнымі, гэта значыць «моўнымі» народамі і дзяржавамі. Дасягненне эканамічнага, дзяржаўнага і культурнага сувэрэнітэту для такой тэрыторыі, на жаль, немагчымае.

АБВЕСТКІ

Усе, каму дарагая й блізкая справа адраджэння Беларусі, выпісвайце, чытайце ды пашырайце беларускую газету СВАБОДА.

Грошы на падпіску (адвольная сума, зь якой будзе вылічацца кошт кожнай дасланай падпішчыку газеты) просім дасылаць нашым пераказам на адрас: 220045, Менск, п/с 17, сп. Сабаленку Алесю Міхайлавічу.

Усім, хто ахвотны распаўсюджаць беларускую газету СВАБОДА, раім з'вяртацца па тэлефонах:

— Менск — 34-42-78 (сп. Алесь), 24-70-59 (сп. Вадзім);

— Гародня — 44-01-27, 45-22-54 (сп. Данута);

— Вітэбск — 4-53-22 (сп. Валера);

— Полацк — 4-47-05 (сп. Уладзімер), з 21.00 да 23.00, апроч аўторку й чацьверу;

— Гомель — 55-79-03;

— Маладэчна — 7-72-26 (сп. Тадэвуш), пасля 18.00;

— Баранавічы — 6-33-26, 5-32-78 (сп. Павал);

— Бабруйск — 3-22-63 (сп. Аляксей);

— Вялейка — 5-56-83, 5-56-56 (сп. Наталья).

Сардэчна дзякуем удзельніку Вялікай Айчыннай вайны спадару Мельнікаву Міколу Аляксандравічу, які ахвяраў на СВАБОДУ 50 рублёў.

Рэдакцыя беларускае газеты СВАБОДА мае і распаўсюджае наступныя незалежныя выданні:

зборнікі твораў новых беларускіх літаратараў ЛІТАРАТУРА-1 і ЛІТАРАТУРА-2 (кошт аднаго асобніка 3 рублі);

літаратурны зборнік КСЭРАКС БЕЛАРУСКІ-1 і КСЭРАКС БЕЛАРУСКІ-2 (кошт аднаго асобніка 2 рублі).

святоточнае выданьне да 72-й гадыны абвешчэння незалежнасці Беларусі ДЗЕНЬ ВОЛІ-90 (30 кап.); купальская паштоўка (30 кап.).

Усе гэтыя выданні можна атрымаць, даслаўшы грошы нашым пераказам на адрас: 222690, Менская вобласць, Стаўпецкі раён, вёска Нова Сьвержань, завулак Стаўпецкі, д. 20, сп. Тулейку Міхасю Уладзімеравічу.

Калі Вы жадаеце змясьціць Вашу рэкламу на старонках беларускае газеты СВАБОДА, з'вяртайцеся, калі ласка, па тэл. 344-278 (Алесь).

УВАГА!

Для тых, хто цікавіцца ўсталяваньнем спраўных кантактаў з замежнымі фірмамі, а таксама выездам за мяжу на лячэнне, вучобу, працу або на эміграцыю, інфармацыйна-даведкавая служба прапануе:

— адрасы замежных фірмаў па разнастайных галінах дзейнасці;

— адрасы й тэлефоны замежных пасольстваў і прадстаўніцтваў на тэрыторыі СССР.

З'вяртацца па тэлефоне ў Менску: 479-223.

СВАБОДА

Дасланыя матэрыялы мы не рэвізуем і не вяртаем.

СВАБОДА. Беларуская газета. Выдавец АНКОЛ.

Наш адрас: 220045, Менск, п/с 17.

Тэлефон 344278 (Алесь).

Выпуск падрыхтавалі: А. Гуркоў, С. Дубавец, П. Жук.

Друкарня «Liesma», Valmiera, Latvija.

Заказ № 8, наклад 20000, кошт 30 кап.

Зладзена ў друк 5 ліпеня 1990.

Афэртны друк, 1 друк аркуш.

Выпускаецца штотыднёва з 1990 г.